

# Ölçmenin Ötesinde: Atıfların Sorumlu Araştırma Değerlendirmesindeki Önemi ve Açık Atıflara Yönelik Temel Girişimler

*Zehra Taşkın*

Bilimsel araştırmaların sürdürülebilirliğini sağlamak için hayati bir rol oynayan atıflar; bilimsel alanlardaki gelişmelerin takip edilmesine yardımcı olur, yeni araştırmalar için ipuçları sağlar ve başkalarının çalışmalarıyla bağlantı kurmaya olanak tanır. Bu bağlantılar deneylerin ve çalışmaların tekrarlanmasını mümkün kılarken, bilginin ve yeniliğin ilerlemesini teşvik eder. Ayrıca bibliyometrik araştırmalar için veri sağlar ve araştırma alanlarının etkisini değerlendirmek için de kullanılır. Ancak, günümüzde atıfların misyonu bu görevlerle sınırlı değildir. Sayılara dayalı performans değerlendirmelerinin en temel araçlarından biri olan atıf sayıları araştırmacıların bilimsel seviyelerini ölçmek için kullanılan en temel verilerden biridir. 'Yayınla ya da yok ol' yaklaşımıyla her geçen yıl sayıları artan makalelerle paralel olarak bu yayınların sahip olduğu atıfların etkili bir şekilde yönetilmesi, düzenlenmesi, standartlaştırılması ve sunulması da en önemli gündem maddelerinden biridir. Çünkü atıfların hızla artan hacmi yönetim açısından önemli zorluklar doğurmaktadır. Bu zorluğa yanıt olarak, 'açık atıflar' için çeşitli girişimler ortaya çıkmıştır. Bu girişimler, tüm atıf verilerini erişilebilir hale getirmeyi ve açık erişim platformları aracılığıyla herkese sunmayı amaçlar. I4OC, COCI ve Open Citations gibi dünya çapında araştırma grupları, atıf verilerinin açık erişimli hale getirilmesi konusunu aktif olarak teşvik etmektedir. Ancak, yalnızca atıf verilerini açık hale getirmek yeterli değildir. Verinin doğru, tutarlı ve kapsamlı olmasını sağlamak, farklı sistemlerin birbirleriyle iletişim kurabilmesini mümkün kılmak ve standart bir yapı oluşturmak da aynı derecede önemlidir.

Mevcut akademik manzaranın içinde, bilgi bilimi araştırmacıları atıf verilerinin açık erişimini savunmaktadırlar. Örneğin, Elsevier'in atıf verilerini açıkça paylaşmayı reddetmesi önemli protestolara yol açmış, sonuç olarak Elsevier'in 2021'in başlarında atıfları açıkça paylaşma taahhüdünde bulunmasına yol açmıştır. Artık fon verenlerin finansmanın bir koşulu olarak açık atıf veri paylaşımını talep etmeleri beklenmektedir. Ulusal atıf dizinlerini geliştiren birçok ülke, bu dizinler içindeki tüm atıf verilerinin açıkça paylaşılmasını desteklemektedir.

Bu sunumda, TÜBİTAK ULAKBİM tarafından finanse edilen "Türkçe Bilimsel Literatür için Sürdürülebilir Açık Atıf Verisi" başlıklı projenin ilk bulguları paylaşılacaktır. Bu bulgular, Türkçe bilimsel atıfların uluslararası standartlarla uyumlu hale getirilmesi, küresel açık atıf sistemleri ile uyumluluğunun artırılması ve araştırmacılar için erişilebilirliği artırma konusunda bir tartışmayı teşvik edecektir.

**Anahtar Sözcükler:** Açık atıflar, sorumlu araştırma değerlendirme, bilimsel iletişim

## **Beyond Quantification: The Significance of Citations in Responsible Research Assessment and Key Initiatives toward Open Citations**

Citations play a vital role in the world of academic research. They help us understand what has been done in various fields, provide clues for our own research, and allow us to connect with the work of others. These connections enable the replication of experiments and studies, fostering the progress of knowledge and innovation. However, in today's academic world, where research evaluation often focuses solely on numbers, the meaning and purpose of citations have evolved. Additionally, with the explosion of research publications, the number of citations has skyrocketed. This has raised important questions about how to manage, organize, standardize, and present this wealth of citation data effectively.

Citations are not only essential for bibliometric studies and evaluating the impact of research fields but also a fundamental part of assessing individual researchers and their contributions. Yet, the ever-increasing volume of citations poses significant challenges for management. To address this challenge, initiatives for "open citations" have emerged. These initiatives aim to make all citation data openly accessible to everyone through open-access platforms. Various research groups worldwide, such as I4OC, COCI, and Open Citations, are actively promoting the concept of open access to citation data. However, merely making citation data open is not enough. Ensuring the data is accurate, consistent, and comprehensive, enabling different systems to communicate with each other, and establishing a standardized structure are equally important. The current issue of natural language indexing in citation indexes further complicates standardization efforts.

In the present academic landscape, information science researchers are actively advocating for open access to citation data. For example, the refusal of Elsevier to share citation data openly led to significant protests, ultimately resulting in Elsevier's commitment to open citation sharing in early 2021. It is now expected that funders will require open citation data sharing as a condition of funding. Many countries that have developed their national citation indexes also support the open sharing of all citation data within these indexes.

In this presentation, I will share the initial findings of the TÜBİTAK ULAKBİM-funded project titled "Sustainable Open Citation Data for Turkish Scientific Literature." These findings will stimulate a discussion on how to align Turkish scientific citations with international standards, enhance compatibility with global open citation systems, and improve accessibility for researchers.